

Predbežná správa k Stratégii zeleného rastu: Implementácia nášho záväzku pre trvale udržateľnú budúcnosť

Stretnutie Rady OECD na úrovni ministrov

Máj 2010

PREDSLOV

Najzávažnejšia kríza súčasnosti ustupuje. To však neznamená, že sa vraciame do normálneho stavu. Tvorcovia hospodárskej politiky po celom svete teraz čelia trojitej a veľmi chúlостivej výzve: rekordná nezamestnanosť, trvale neudržateľné fiškálne deficity a nízky hospodársky rast. Všetko v kontexte, kde sa environmentálne a klimatické témy stávajú čoraz dôležitejšou súčasťou hospodárskej politiky.

Efektívne zvládanie týchto výziev si bude vyžadovať „politický hetrik“, aby boli vytvorené správne podmienky pre dosiahnutie trvale udržateľného rastu. Ako to však to môžeme dosiahnuť, keď sa naše tradičné zdroje ekonomického rastu pohybujú pomaly? Musíme sa spoľahnúť na nové zdroje rastu. Neexistuje jednoznačná odpoveď, existujú však dve jasné príležitosti, ktoré môžeme využiť: inovácia a zelený rast.

V tomto náročnom kontexte bolo rozhodnutie prijaté ministrami 34 krajín na minuloročnom stretnutí Rady ministrov OECD, v záujme vytvorenia stratégie zeleného rastu, jasnovidcké. Mandát bol jasný: *rast* môže, a mal by, ísť ruka v ruke s pojmom *ekologický*. Multidisciplinárne skúsenosti v rámci tvorby hospodárskej politiky OECD boli na spustenie tohto rastu správnym miestom.

OECD pracuje na riešení environmentálnej degradácie a zmeny klímy z ekonomickej perspektívy už niekoľko desaťročí. Naše skúsenosti ukazujú potrebu širšieho, integrovaného súhrnu hospodárskych politík, v záujme dosiahnutia silného zeleného rastu. Rozhodujúcimi v rámci týchto opatrení budú práve trhové mechanizmy. Niektoré z najúčinnějších mechanizmov zahŕňajú prijatie správnych princípov oceňovania, povzbudenie investícií do zelených technológií a elimináciu škodlivých opatrení, akými sú napríklad dotácie na podporu spotreby fosílnych palív. Rozvoj týchto nástrojov patrí k najrozumnejším voľbám. Komplexnejšie opatrenia pre podporu inovácií budú tiež kritické pri vytváraní nových zelených oblastí v rámci priemyslu, podnikov a pracovných miest.

Stratégia zeleného rastu OECD identifikuje kľúčové bariéry, ktoré je potrebné prekonať. Vyvinie praktické nástroje hospodárskej politiky pre zabezpečenie prechodu k zelenej ekonomike. Bude užitočná a prístupná pre OECD a rýchlo sa rozvíjajúce ekonomiky v ich spoločnej snahe o vytvorenie novej stratégie pre trvale udržateľný rast.

Predbežná správa poskytuje prvé náhľady na lepšie pochopenie výziev a príležitostí, ktoré ležia pred nami, a vyhodnocuje niektoré opatrenia, ktoré boli prijaté v kontexte krízy. Správa je výsledkom práce OECD a partnerských krajín. Obsahuje príspevky z perspektívy podnikateľského sektora, ako aj zástupcov verejného sektora. Stretnutie Rady ministrov v roku 2010 je kľúčové pre postupnú implementáciu stratégie, vo veľkej miere prispievajúc k podpore rastu a blahobytu trvale udržateľným „zeleným“ spôsobom.

Angel Gurría
Generálny tajomník OECD

Prehľad

Narastajúce obavy z environmentálne trvalej neudržateľnosti modelu ekonomického rastu v minulosti a zvýšené spoločenské povedomie o potenciálnej budúcej klimatickej kríze potvrdili, že životné prostredie a ekonomika už nemôžu byť naďalej vnímané izolovane. Zároveň finančná a ekonomická kríza poskytla priestor pre intervencie v rámci hospodárskych politík, namerané na podporu oživenia a obnovenia ekonomického rastu na environmentálne a sociálne trvale udržateľných základoch. Pre zabezpečenie výberu najvhodnejších opatrení hospodárskej politiky z hľadiska ekonomickej účinnosti, environmentálnej integrity a sociálnej rovnosti, ako vzájomnej koherencie na národnej a na nadnárodnej úrovni, je potrebná strategická vízia.

Čo je zelený rast?

V rámci tohto kontextu získava myšlienka zeleného rastu podporu v mnohých krajinách ako cesta podpory ekonomického rastu a rozvoja, ktorý zabraňuje environmentálnej degradácii, strate biodiverzity a neudržateľného využívania zdrojov. Zelený rast je založený na existujúcich iniciatívach zameraných na udržateľný rozvoj vo viacerých krajinách s cieľom identifikovať čistejšie zdroje pre ekonomický rast vrátane rozšírenia možností rozvoja nových zelených priemyselných odvetví, pracovných miest a technológií, pričom tiež riadi štrukturálne zmeny spojené s prechodom na zelenšiu ekonomiku. Manažment zamestnanosti a iné distribučné následky zmeny v tradičnejších odvetviach taktiež budú musieť ísť ruka v ruku s využívaním nových možností. Budú potrebné nové indikátory a údaje pre meranie pokroku smerom k zelenému rastu, ktoré majú tiež zohľadniť environmentálnu kvalitu, nedostatkovosť prírodných zdrojov a kvalitu života nad rámec materiálneho blahobytu.

Jednotlivé opatrenia politiky zeleného rastu musia byť zasadené do koherentnej integrovanej stratégie, pokrývajúcej aspekty ponuky a dopytu v rámci celej ekonomiky, ako aj na úrovni odvetví. Tým sa zabezpečí, aby zelený rast nebol len krátkodobou odpoveďou na krízu, ale transformujúcou hybnou silou výrobných procesov, ako aj spotrebiteľského správania.

Ako bude stratégia zeleného rastu pripravená?

Aj keď sa zelený rast týka všetkých krajín, politiky a prístupy implementácie zeleného rastu budú musieť zodpovedať miere špecifických národných pomerov. Pre väčšinu rozvojových a rýchle sa rozvíjajúcich krajín stále zostanú hlavnými prioritami znižovanie chudoby, zabezpečenie základného vzdelania, zabezpečenie dostatku potravín a poskytovanie nevyhnutných služieb, ako napríklad zásobovanie vodou a sanitácia. Zároveň je však veľká časť ekonomík týchto krajín priamo závislá od prírodných zdrojov a často sú tieto krajiny obzvlášť zraniteľné v dôsledku dopadov klimatických zmien, najmä čo sa týka potravinovej sebestačnosti a prístupu ku zdrojom vody. Ich ekonomický rozvoj bude závisieť od včasného prijatia a vhodného manažmentu prírodných zdrojov, ktoré tak tvoria kritickú základňu ich ekonomík.

OECD predloží na stretnutie Rady ministrov v roku 2011 súhrnnú správu, ktorá spresní špecifické nástroje a odporúčania, ktoré pomôžu vládam určiť najúčinnější spôsob prechodu na zelený rast. Predbežná správa v roku 2010 poukazuje na predbežné zistenia pri rade kľúčových problémov, ktorým tvorcovia politik v súčasnosti pri prechode na ekologickejšie ekonomiky čelia. Tieto odrážajú len podmnožinu širšieho rozsahu problémov, ktoré budú musieť byť zohľadnené v súhrnnej správe v roku 2011.

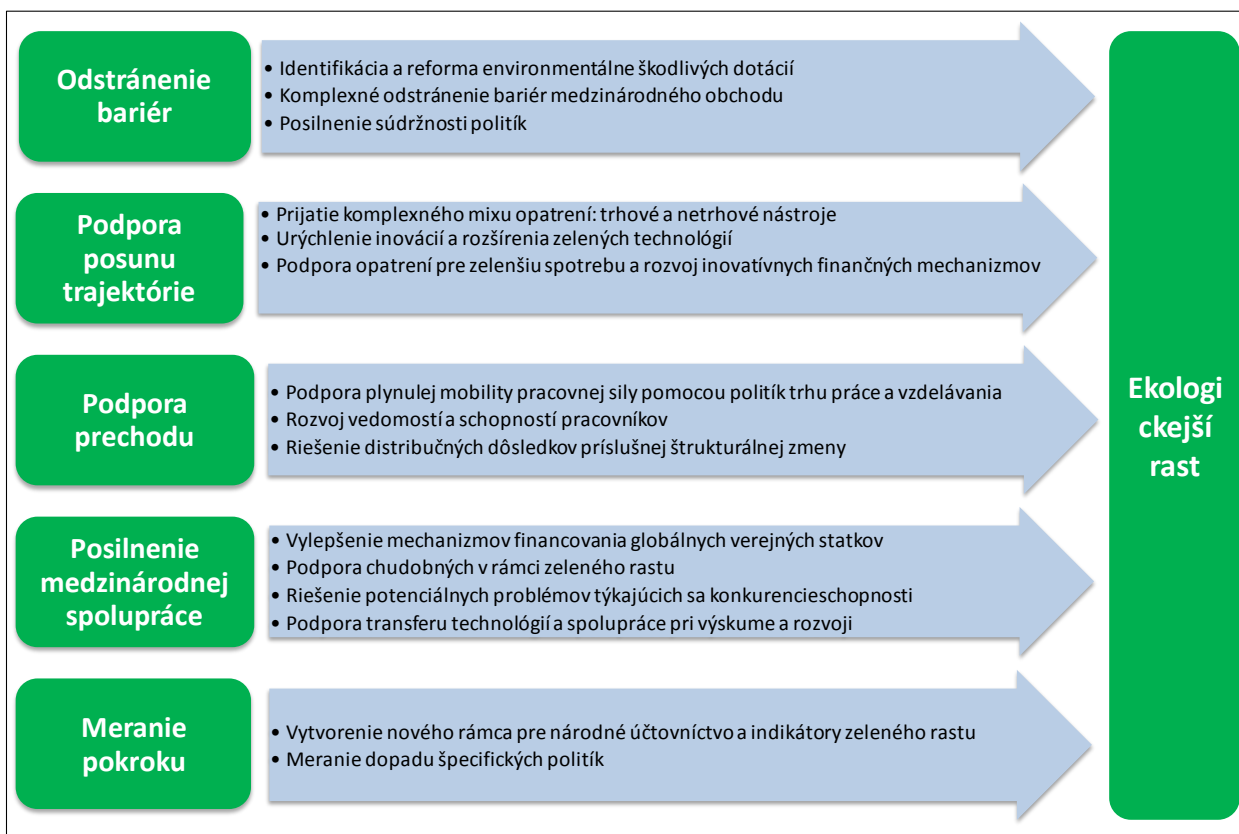
Stratégia v tomto smere vyvinie rámec s cieľom zaistiť, aby opatrenia v rámci politiky zeleného rastu prispeli k väčšej ekonomickej integrácii, technologickej spolupráci a zníženiu tlaku na vzácné environmentálne zdroje. Zvýrazní ako veľmi je dôležité zabezpečiť, aby tieto opatrenia neboli zdrojom zvyšovania zeleného protekcionizmu.

Ako sa môžu zmeniť výroba a spotreba, aby sa dosiahol zelenší rast?

Stratégie zeleného rastu si budú vyžadovať súhrn nástrojov hospodárskej politiky, vrátane trhov založených prístupov, nariadení, noriem, opatrení pre podporu výskumu a rozvoja ako aj informačne založených nástrojov pre zjednodušenie rozhodovania spotrebiteľov. Ústredným prvkom súhrnu opatrení by malo byť správne oceňovanie znečistenia životného prostredia, alebo využívania nedostatkových zdrojov pomocou daní, poplatkov za využívanie prírodných zdrojov, alebo systémov obchodovania s emisnými certifikátmi, s cieľom predovšetkým vytvoriť jasný trhový signál. Avšak samotné trhov založené nástroje nebudú postačovať na zabezpečenie prechodu na zelenší spotrebiteľský a výrobný model ekonomiky. Budú musieť byť prijaté smernice v prípadoch, kde zlyhania trhu budú mať za následok slabé reakcie na cenové signály, ako aj tam, kde je nevyhnutný úplný zákaz určitých aktivít, ako napríklad pri výrobe a použití toxických chemikálií. Iné prístupy, vrátane dobrovoľných nástrojov a informačne založených opatrení, akými sú ratingy energetickej účinnosti a eko-označovanie, môžu hrať dôležitú pomocnú úlohu pri zvyšovaní uvedomelosti spotrebiteľov a výrobcov o environmentálnom dopade špecifických aktivít, ako aj o dostupnosti čistých alternatív.

Akú úlohu môže zohrávať inovácia?

Inovácia bude kritickou hybnou silou zelených ekonomík a vytvárania pracovných miest. Opatrenia pre zrýchlenie rozvoja, rozšírenia čistých technológií a s tým spojených vedomostí budú ďalšou súčasťou celkového súhrnu opatrení. Ako identifikovala **Inovačná stratégia OECD**, tento súhrn bude zahŕňať široké poňatie, vrátane nástrojov spoplatňovania, stimulov pre firmy, ktoré sa zaoberajú zelenými aktivitami, verejného obstarávania a financovania základného výskumu. Nevyhnutné bude odstrániť obchodné bariéry pri čistých technológiách, ako aj pri vstupe nových firiem do odvetvia. Je potrebné vylepšiť podmienky na podnikanie, predovšetkým vo svetle rastúcich dôkazov, že mladé firmy predstavujú rozsiahly zdroj radikálnejších inovácií. Je tu aj potreba účinnejšej a komplexnej multilaterálnej spolupráce vo vede, technológiách a inovácii. Stratégia tento problém osloví a zohľadní výzvy súvisiace so spoluprácou celej škály krajín, dohovormi financovania, budovaním kapacity a medzinárodným technologickým transferom. Analýza Medzinárodnej agentúry pre energetiku (IEA) zistila, že existuje značný potenciál na ďalší rozvoj a rozmiestnenie obnoviteľnej energie, energetickej účinnosti a iných nízko uhlíkových technológií. Zapojenie tohto potenciálu bude dôležité pre ozelenenie energetickeho sektora.

Aké opatrenia už krajiny prijali na podporu zelenšieho rastu?

V rámci svojich stimulačných balíčkov v reakcii na hospodársku krízu rad krajín zvýšil verejné investície do zelenej infraštruktúry - obzvlášť čo sa týka verejnej dopravy, nízko uhlíkovej výroby energie, inteligentných elektrických sietí, energetickej účinnosti verejných stavieb a infraštruktúry vody a sanitácie. S predpokladom, že jedným z pravdepodobných účinkov krízy bolo zvýšenie rizikových prémie a s tým spojené zníženie súkromných investícií do vysokorizikových projektov. Vlády by naďalej mohli stavať na týchto opatreniach pre urýchlenie investícií, ktoré by podporili rozvoj zelených technológií a priemyslu. Niektoré krajiny tiež investovali do základného výskumu a rozvoja pre podporu zelenej inovácie a vo vyššej miere používajú environmentálne zamerané dane. Avšak nie všetky stimulačné opatrenia mohli byť vhodné pre životné prostredie, pričom niektoré mohli podporovať investície, ktoré sa uzavú do tradičnejších znečisťujúcich aktivít. Napríklad rozsiahla podpora, ktorej sa dostalo automobilovému priemyslu vo viacerých krajinách, investície do stavby ciest a programy šrotovania vozidiel. Ak tieto neboli pozorne vytvorené, mohli vyostriť tlak na životné prostredie zvýšením stimulov pre súkromné použitie osobných vozidiel.

Čo sú bariéry spomaľujúce prechod?

Po kríze bude nevyhnutné odstrániť bariéry, ktoré v súčasnosti spomaľujú prechod na zelený rast. To sa vzťahuje na reformu environmentálne škodlivých dotácií, odstránenie bariér v obchode s environmentálnymi tovarmi a službami a racionalizáciu konfliktných nástrojov hospodárskej politiky. Predbežná správa obsahuje zameranie na reformu environmentálne škodlivých dotácií do fosilných palív ako dôležitú „dvojstranne výhodnú“ stratégiu zeleného rastu a stručne predstavuje niektoré súčasné rozvoje pre ozelenenie podpory poľnohospodárstva. Analýza OECD založená na údajoch IEA zistila, že odstránenie dotácií na spotrebu fosilných palív v rýchlom sa rozvíjajúcich a rozvojových krajinách by mohlo v roku 2050 znížiť celosvetové emisie skleníkového plynu o 10% v porovnaní so scenárom bez opatrení. Taktiež by to zvýšilo ekonomickú efektívnosť týchto ekonomík, zredukovalo záťaž vládnych rozpočtov a znížilo potenciálne deformačné vplyvy dotácií na obchodnú súťaž.

Aká je úloha zelených daní?

Predbežná správa tiež prezentuje nové analýzy OECD o použití zelených daní, poplatkov a schém obchodovania s emisiami. Zatiaľ čo sa rozširuje ich použitie v krajinách OECD a rýchlom sa rozvíjajúcich ekonomikách, existuje značný priestor aj pre rozšírenie použitia zelených daní. Širšie použitie trhovo založených nástrojov môže byť tiež dôležitým zdrojom príjmov vlád. Napríklad analýza OECD ukazuje, že ak by všetky priemyselné krajiny znížili svoje emisie o 20% do roku 2020 pomocou daní alebo systémov obchodovania s emisiami, získané príjmy v roku 2020 by mohli v niektorých krajinách dosiahnuť až výšku 2.5% HDP. Výnosy z uhlíkových daní alebo vydražených emisných certifikátov môžu kompenzovať viac deformačné formy zdaňovania a tým prispieť k vyššiemu blahobytu. Tiež je však možné ich použiť na financovanie záväzkov v rámci adaptácie a mitigácie dôsledkov zmeny klímy v rozvojových krajinách. S ohľadom na páľčivú požiadavku znížiť deficity verejných rozpočtov vlád po kríze je možné použiť tieto príjmy aj na konsolidáciu verejných financií. V rýchlom sa rozvíjajúcich ekonomikách by takéto výnosy mohli predstavovať aj zdroje financovania iných naliehavých priorít, akými sú vzdelávanie, zdravotníctvo a znižovanie chudoby.

A čo pracovné miesta a zručnosti?

Zatiaľ čo zelený rast vytvorí príležitosti pre technologický pokrok, nové pracovné miesta a rozvoj zručností, jednou z hlavných výziev opatrení bude umožnenie opätovnej realokácie kapitálu a pracovnej sily naprieč jednotlivými odvetvami ekonomiky pri minimalizácii nákladov prispôsobovania sa zmenám, ktoré v ich dôsledku vzniknú. Mnohé vlády zdôraznili potenciálny dopad zelených prvkov stimulačných balíčkov na zamestnanosť. V súčasnom kontexte nízkej ekonomickej aktivity a ochabnutého trhu práce môžu mať tieto kroky krátkodobý pozitívny dopad na zamestnanosť, pričom zrýchlia prechod na zelený rast. Dlhodobý dopad na bežnú zamestnanosť je však u väčšiny scenárov zeleného rastu nejasný a bude do hĺbky preskúmaný v súhrnnej správe v roku 2011. Prvotná analýza OECD naznačuje, že prerozdelenie pracovnej sily naprieč odvetvami, firmami a regiónmi/lokalitami bude pravdepodobne podstatné a nastanú dôležité zmeny v požiadavkách pracovných miest na zručnosti.

Čo bude pokrývať súhrnná správa v roku 2011?

Predbežná správa predstavuje prvotnú analýzu vyššie uvedených tém. Správa v roku 2011 bude vychádzať z uvedených výsledkov a vytvorí komplexný rámec pre usmernenie intervencií vlád naprieč širším súborom oblastí zelených politík, pokrývajúc fiškálne, inovačné, obchodné, pracovné a sociálne faktory v kľúčových odvetviach ekonomiky, vrátane energetiky, dopravy, poľnohospodárstva a rybolovu. Osloví kľúčové problémy, ktoré si vyžadujú medzinárodnú spoluprácu, vrátane financovania globálnych verejných statkov (podpora riešenia problému zmeny klímy a straty biodiverzity), umožnenie rastu v prospech chudobných, medzinárodný transfer technológií a potenciálny únik a dopady jednotlivých opatrení na konkurenciu. Bude vyvinutý nový rámec pre národné účtovníctvo, ako aj nový súbor indikátorov zeleného rastu na určenie existujúcich medzier a meranie postupu jeho implementácie.

Literatúra

- “A Framework for Assessing Green Growth Policies”, De Serres, A, F. Murtin, and G. Nicoletti, OECD Economics Department Working Paper, OECD (pripravené 2010), Paríž.
- Agricultural Policies in OECD Countries 2009: Monitoring and Evaluation, OECD (2009), Paríž.
- “Competitive Cities and Climate Change”, Kamal-Chaoui, L. and A. Robert (eds.), Regional Development Working Papers N° 2, OECD (2009), Paríž.
- Eco-Innovation in Industry: Enabling Green Growth, OECD (2010), Paríž.
- Economic Policy Reforms 2010: Going for Growth, OECD (2010), Paríž.
- The Economics of Climate Change Mitigation: Policies and Options for Global Action beyond 2012, OECD (2009), Paríž.
- Energy Technology Perspectives 2010: Scenarios and Strategies to 2050, International Energy Agency (2010), Paríž.
- Environmental Outlook to 2030, OECD (2008), Paríž.
- “Greening Jobs and Skills: The Local Labour Market Implications of Addressing Climate Change”, Martinez-Fernandez, C, C. Hinojosa, G. Miranda., Working document, CFE/LEED, OECD (8 February 2010), Paríž.
- Ministerial Report on the OECD Innovation Strategy: Fostering Innovations to Strengthen Growth and Address Global and Social Challenges – Key Findings, OECD (pripravené 2010), Paríž.
- OECD Key Environmental Indicators, OECD (2008), Paríž.
- Review of Fisheries in OECD Countries: Policies and Summary Statistics 2008, OECD (2008), Paríž.
- “Subsidy Reform and Sustainable Development: Political Economy Aspects”, OECD Sustainable Development Studies, OECD (2007), Paríž.
- World Energy Outlook 2009, International Energy Agency (2009), Paríž.

Ďalšie informácie

Táto brožúrka je dostupná vo viacerých jazykoch na stránke: www.oecd.org/greengrowth
Kontakt: greengrowth@oecd.org